

RG-15.783

Starostwo Powiatowe Iłżeckie w Starachowicach-Wierzbniku (Sygn. 2680) Selected Records of the County Office of Iłża in Starachowice-Wierzbnik

United States Holocaust Memorial Museum Archives
100 Raoul Wallenberg Place SW
Washington, DC 20024-2126
Tel. (202) 479-9717
e-mail: reference@ushmm.org

INVENTORY

Archiwum Państwowe w Kielcach

2680 Starostwo Powiatowe Iłżeckie w Starachowicach-Wierzbniku 1933-1950

- 7 Miesięczne i kwartalne sprawozdanie sytuacyjne, akta za lata 1933-1936, kart 57 [w jednostce znajdują się materiały dotyczące społeczności żydowskiej, są to np. sprawozdania sytuacyjne mniejszości narodowych: informacje o organizacjach żydowskich i ich inicjatywach np. zbiórki publiczne, zabawy taneczne itp. (k. 11v, 23v, 34,), sprawozdanie sytuacyjne z działalności ruchu wywrotowego na terenie powiatu iłżeckiego: działalność Komunistycznej Partii Polski. Wśród sympatyków i działaczy wymienione są osoby pochodzenia żydowskiego np. Mejloch Goldfarb, Herszek Mularz, Abram Rozenberg, Abram Rozentel.(k. 21, 36)]
- 8 Sprawozdanie miesięczne sytuacyjne, akta za 1936 r. kart ok. 100 [w jednostce znajdują się materiały dotyczące społeczności żydowskiej, są to np. sprawozdania sytuacyjne mniejszości narodowych: informacje o organizacjach żydowskich i ich inicjatywach np. zbiórki publiczne, zabawy taneczne itp., sprawozdania sytuacyjne z działalności ruchu wywrotowego na terenie powiatu iłżeckiego: działalność Komunistycznej Partii Polski. Wśród sympatyków i działaczy wymienione są osoby pochodzenia żydowskiego]
- 9 Sprawozdanie miesięczne sytuacyjne, akta za lata 1936-1937 kart 181 [w jednostce znajdują się materiały dotyczące społeczności żydowskiej, są to np. sprawozdania sytuacyjne mniejszości narodowych: informacje o organizacjach żydowskich i ich inicjatywach np. zbiórki publiczne, zabawy taneczne itp. (np. k. 13, k. 141), sprawozdania sytuacyjne z działalności ruchu wywrotowego na terenie powiatu iłżeckiego: działalność Komunistycznej Partii Polski. Wśród sympatyków i działaczy wymienione są osoby pochodzenia żydowskiego. Przy omówieniu działalności ruchu komunistycznego wymienione są osoby wobec których zostały skierowane sprawy do Sądu Okręgowego w Radomiu za działalność komunistyczną, wśród nich: Moszek Gryner, Lejbuś Wajcman, Lejzor Chaim Zalzman, Judka Majtenberg (k. 29v-30), sprawy w których poruszane są inne kwestie związane ze społecznością żydowską pojawiają się również na kartach, np.: 35, 45, 58, 61, 63v, 99, 101, 104, 106, 112, 133, 144v, 154].
- 10 Sprawozdanie miesięczne sytuacyjne, akta za 1937 r. kart ok. 100 [w jednostce znajdują się materiały dotyczące społeczności żydowskiej, są to np. sprawozdania sytuacyjne mniejszości

- narodowych: informacje o organizacjach żydowskich i ich inicjatywach np. zbiórki publiczne, zabawy taneczne itp., sprawozdania sytuacyjne z działalności ruchu wywrotowego na terenie powiatu iłżeckiego: działalność Komunistycznej Partii Polski. Wśród sympatyków i działaczy wymienione są osoby pochodzenia żydowskiego]
- 11 Sprawozdanie miesięczne sytuacyjne, akta za 1938 r. kart ok. 100 [w jednostce znajdują się materiały dotyczące społeczności żydowskiej, są to np. sprawozdania sytuacyjne mniejszości narodowych: informacje o organizacjach żydowskich i ich inicjatywach np. zbiórki publiczne, zabawy taneczne itp., sprawozdania sytuacyjne z działalności ruchu wywrotowego na terenie powiatu iłżeckiego: działalność Komunistycznej Partii Polski. Wśród sympatyków i działaczy wymienione są osoby pochodzenia żydowskiego]
 - 12 Sprawozdanie miesięczne sytuacyjne, akta za 1938 r. kart ok. 100 [w jednostce znajdują się materiały dotyczące społeczności żydowskiej, są to np. sprawozdania sytuacyjne mniejszości narodowych: informacje o organizacjach żydowskich i ich inicjatywach np. zbiórki publiczne, zabawy taneczne itp., sprawozdania sytuacyjne z działalności ruchu wywrotowego na terenie powiatu iłżeckiego: działalność Komunistycznej Partii Polski. Wśród sympatyków i działaczy wymienione są osoby pochodzenia żydowskiego]
 - 13 Sprawozdanie miesięczne sytuacyjne, akta za 1938 r. kart ok. 100 [w jednostce znajdują się materiały dotyczące społeczności żydowskiej, są to np. sprawozdania sytuacyjne mniejszości narodowych: informacje o organizacjach żydowskich i ich inicjatywach np. zbiórki publiczne, zabawy taneczne itp., sprawozdania sytuacyjne z działalności ruchu wywrotowego na terenie powiatu iłżeckiego: działalność Komunistycznej Partii Polski. Wśród sympatyków i działaczy wymienione są osoby pochodzenia żydowskiego]
 - 14 Sprawozdanie miesięczne sytuacyjne, akta za 1939 r., kart 117 [w jednostce znajdują się materiały dotyczące społeczności żydowskiej, są to np. sprawozdania sytuacyjne mniejszości narodowych: informacje o organizacjach żydowskich i ich inicjatywach (k. 2, 34, 51, 69v, 73, 83-84, 99-100), w sprawozdaniu sytuacyjnym polskich legalnych stronnictw politycznych, przy omówieniu działalności Obozu Zjednoczenia Narodowego pojawia się temat stosunku do Żydów, którzy w założeniach partii mieli opuścić Polskę (k. 6-7), w sprawozdaniu dot. bezpieczeństwa w powiecie opisana jest kłótnia Moszka Koguta i Jeremiasza Wilczka w wyniku której pierwszy z wymienionych użył broni palnej (k. 13), w omówieniu spraw samorządowych informacja o tym, że Żydzi wprowadzili jednego przedstawiciela do Rady Gminnej w Siennie. Podkreślano również, że radny ten został wybrany dzięki głosom przedstawicieli stowarzyszeń katolickich (k. 27), przy omówieniu działalności Stronnictwa Narodowego padają zarzuty, że to Żydzi powodowali w tym czasie bezrobocie w Polsce zajmując miejsca pracy Polakom (k. 30), sprawy w których poruszane są inne kwestie związane ze społecznością żydowską pojawiają się również na kartach: 49, 59v, 62, 68, 74, 80].
 - 20 Pisma i okólniki dotyczące mienia opuszczonego i porzuconego, akta za lata 1945-1947, kart 236 [w jednostce znajdują się zarządzenia (np. zarządzenie Prezesa Rady Ministrów z 26 maja 1945 r. w sprawie stosowania ustawy z dnia 6 maja 1945 r. o majątkach opuszczonych i porzuconych), instrukcje dla Powiatowych Komisarzy Ziemi w sprawach postępowania przy przejmowaniu majątków pod zarząd państwowy, Podanie do Tymczasowego Zarządu Państwowego o przekazanie żydowskich młynów w zarząd Powiatowego Urzędu Ziemi w Starachowicach cele ich wydzierżawienia (k. 31), wykaz gospodarstw żydowskich na terenie powiatu Iłża. Wykazy zawierają: gmina i wieś w której jest położone gospodarstwo, obszar w hektarach, budynki, nazwisko byłego właściciela (k. 95-97). W jednostce występują informacje dotyczące własności żydowskiej, jak również cenna dokumentacja regulująca

kwestie prawne związane z gospodarstwami (nieruchomościami) opuszczonymi i porzuconymi (zarówno poniemieckimi jak i pożydowskimi)].

- 122 Sprawy o zwrot majątków opuszczonych i poniemieckich, akta za lata 1945-1948, kart 152 [w jednostce przechowywane są następujące materiały: korespondencja urzędowa, wnioski, postanowienia, umowy dzierżawne, protokoły wprowadzenia w posiadanie. Około 80% zachowanych materiałów dotyczy spraw związanych z własnością pożydowską].
- 206 Wniosek na posiadłość pożydowską w Krempie Kościelnej, akta za 1946 r., kart 6 [w jednostce znajduje się wniosek na posiadłość pożydowską po Pinkusie Grassferztandzie znajdującą się w Krempie Kościelnej. Wniosek w trzech egzemplarzach].
- 222 Wnioski o oddanie w użytkowanie majątków opuszczonych i porzuconych, akta za 1946 r. kart 22 [we wnioskach występują następujące informacje: cel na który dany obiekt jest potrzebny (np. pomieszczenia urzędu); dane dotyczące obiektu, opis nieruchomości (np. dom murowany, parter o 7 pomieszczeniach); miejscowość i ulica przy której nieruchomość jest położona; długi i ciężary hipoteczne ciężące na nieruchomości; imię i nazwisko byłego właściciela nieruchomości; inne dane charakterystyczne dla nieruchomości. Wszystkie wnioski znajdujące się w jednostce dotyczą własności pożydowskiej (Lejzora Zylbergielda, Moszka Szamana, Icka Golferda, Moszka Kormanana, Eli Kuszerman, Dawida Introligatora, Mordki Introligatora, Szyji Kestenberga, Moszka Goldberga, Wyznaniowej Gminy Żydowskiej w Ciepeliowie)].
- 242 Rejestr opuszczonych gospodarstw pożydowskich, akta za lata 1945-1947, kart 154 [w jednostce znajdują się między innymi umowy dzierżawne¹ między Powiatowym Urzędem Ziemskim a rolnikami, którzy dzierżawili opuszczone gospodarstwa. W umowie wymienione są strony tj. PUZ i konkretni rolnicy, miejsce w którym dane gospodarstwo jest położone, wielkość gospodarstwa, zabudowania gospodarskie (dom mieszkalny, stodoła, obora itp.), a także inwentarz (pług, brony, sieczkarnia, wóz itp.). Podany jest również dawny właściciel. Ponadto: długość trwania dzierżawy, wysokość czynszu dzierżawnego. W jednostce znajduje się również korespondencja urzędowa, podania z prośbą o dzierżawę, wykazy gospodarstw dzierżawionych. Te materiały stanowią zdecydowaną większość. Zachowane dokumenty w większości (myślę, że w ok. 90%) dotyczą spraw związanych z własnością pożydowską].
- 243 Gospodarstwa opuszczone pożydowskie, akta za 1948 r., kart 378 [w jednostce znajduje się korespondencja urzędowa (najczęściej dotyczy spraw związanych z dzierżawą opuszczonych gospodarstw: sporządzanie wykazów itp., podania o wydzierżawienie opuszczonych gospodarstw, czy też podania o zgodę na wybudowanie domu na działce pożydowskiej, wykazy dotyczące majątków opuszczonych, których spadkobiercy lub właściciele przebywali zagranicą (w wykazie nazwisko i imię petenta oraz adres, nazwa miejscowości, ulica, numer opuszczonej nieruchomości, nazwisko i imię byłego właściciela), protokoły użytkowania opuszczonych gospodarstw. Zdecydowana większość poruszanych spraw dotyczy własności pożydowskiej].
- 244 Gospodarstwa opuszczone pożydowskie, akta za lata 1948-1950, kart 227 [w jednostce znajduje się korespondencja urzędowa (najczęściej dotyczy spraw związanych z dzierżawą opuszczonych gospodarstw: sporządzanie wykazów itp., podania o wydzierżawienie opuszczonych gospodarstw, czy też podania o zgodę na wybudowanie domu na działce pożydowskiej. Zdecydowana większość poruszanych spraw dotyczy własności pożydowskiej].

¹ Na zasadzie orzeczenia sądu stosunek dzierżawny może być rozwiązany każdorazowo wypadku przywrócenia posiadania właścicielowi majątku lub osobom do tego uprawnionym (Dz. U. RP Nr 17 poz. 97, ust. 19, 20, 21)

- 245 Gospodarstwa opuszczone pożydowskie, akta za 1949 r., kart 344 [w jednostce znajduje się korespondencja urzędowa (najczęściej dotyczy spraw związanych z dzierżawą opuszczonych gospodarstw: sporządzanie wykazów itp., podania o wydzierżawienie opuszczonych gospodarstw, czy też podania o zgodę na wybudowanie domu na działce pożydowskiej. Zdecydowana większość poruszanych spraw dotyczy własności pożydowskiej].